

ДО
Г-ЖА МАРИЯНА НИКОЛОВА

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА НАЦИОНАЛНИЯ СЪВЕТ ЗА
ТРИСТРАННО СЪТРУДНИЧЕСТВО

СТАНОВИЩЕ

на Конфедерация на труда „Подкрепа“

Относно: Проект на Закон за държавния бюджет на Република България за 2021 г.

УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА,

КТ „Подкрепа“ счита, че в предоставения ни проект на държавен бюджет за 2021 г. редом с увеличените разходи в средносрочен план се забелязва стремежът за ограничаване на разходите, вместо за увеличаване на приходите. За периода 2021-2023 г. е предвиден спад на приходите 38,3% до 37,6% от БВП, съпроводен със спад на разходите от 42,2% до 39,6%, като именно редуцирането на разходите трябва да има основен консолидационен принос. По същество правителството се отказва от приходи, поради което е принудено да ограничава разходите. Напомняме, че държавният бюджет винаги е социален по замисъл и в изпълнение на обществения договор. Целта му е да гарантира нормален живот на гражданите.

ФИСКАЛНА ПОЛИТИКА

Някой трябва да плати цената на кризата, предизвикана от COVID-19. Именно затова още в началото на извънредното положение настояхме поне тази година да се забрани разпределянето на дивиденди и бонуси. Не може държавният бюджет да подпомага фирмите, които изпитват затруднения, с публични средства, а тези, които печелят от кризата, да не бъдат съпричастни с обществото, от което печелят. Заемите ще трябва да се връщат и това не бива да се случва на цената на допълнителни орязвания на гърба на редовия български данъкоплатец. Към настоящия момент това може да се коригира като фирмите, разпределили дивиденди и бонуси в края на 2020 г., бъдат задължени да върнат средствата, с които са подпомогнати по социално-икономическите мерки срещу COVID-19.

I Намалено ДДС за стоки от първа необходимост

През настоящата година видяхме, че правителството, в противоречие на всички свои официално заявявани позиции, промени ставката на ДДС за част от бизнеса. Това беше направено след поредица публично заявявани категорични позиции на министри и депутати от управляващото мнозинство, че през данъците политика не бива да се прави. И след като КТ „Подкрепа“ внесе над 30 000 подписа на граждани в подкрепа на искането за намаление на ДДС

за стоки от първа необходимост. Ние смятаме, че цената на хляба, лекарствата, водата са далеч по-важни, отколкото цената на алкохола в ресторантите например.

По-голямата вреда всъщност е от това, че сега всички „анализатори“ ще обясняват, че диференцираното ДДС не води до намаление на цените, след като не се забелязва намаление на цените в заведенията. Но **управляващите** чудесно знаят, че самите те **се съгласиха ресторантьорите да не намаляват цените**. Това беше поредният подарък за този бизнес, без изобщо да се отчита смисълът и философията на ДДС – това е данък, който се покрива от потребителите и държавните институции следва да контролират редуцирането му да се отразява в намаление на крайната цена на стоките, не да гарантират допълнителни печалби на бизнеса.

За пореден път настояваме да бъдат взети предвид исканията, подкрепени от десетки хиляди български граждани за въвеждане на намалени ставки на ДДС за вода, основни и детски храни, базови медикаменти, учебници и книги на 9%. Аргументи като затруднено отчитане и контрол очевидно не са релевантни, след като правителството направи точно същото, но като реверанс към бизнеса.

II Необлагаем минимум и максимален осигурителен доход¹

Без значима промяна в структурата на данъците, не може да се очаква промяна в социалната и осигурителната система. КТ „Подкрепа“ многократно е заявявала позицията си „за“ връщане на необлагаемия минимум, диференцирани ставки на ДДС за стоки от първа необходимост и прогресивно данъчно облагане, каквото е то в нормалните, цивилизовани, западноевропейски държави, към които се опитваме да се присъединим не само формално.

Според последните публикувани данни от Министерството на финансите², 4% от българските граждани получават над 31% от облагаемите доходи. **4% от хората – около 1/3 от доходите**. Държавният бюджет се пълни от най-нискодоходните 69% и от платения ДДС, докато корпоративният данък в страната е един от най-ниските в целия ЕС – едва 10%, като се прилагат различни данъчни облекчения, благодарение на които реалното корпоративно облагане още по-ниско.

За пореден път ще предложим два варианта за компенсиране на намалените приходи в бюджета при прилагане на необлагаем минимум в размер на минималната работна заплата.

A. Модел без максимален осигурителен доход

Европейската практика и математиката сочат, че при осигурителна система без таван прогресивността може да е по-слабо изразена. Поради това залагаме относително скромна прогресия, а резултатите са следните:

- по подобие на данъчното облагане да се "оплоскости" и осигуряването, като в обхвата му влезе целият доход на лицето – този подход би довел до допълнителни приходи в осигурителните фондове от над 3 млрд. лв.;

¹ „Максимален осигурителен доход и влиянието му върху доходното неравенство“ https://www.fes-bulgaria.org/fileadmin/user_upload/images/publications/Maximalen_osiguriteln_dohod.pdf

² Писмен отговор на въпрос от Жельо Бойчев – народен представител от ПГ „БСП за България“, относно броя на лицата, които заплащат данък върху доходите на физическите лица (ДДФЛ) и платения данък за 2019 година по групи и категории <https://www.minfin.bg/bg/wreply/11134>

- добавка „Солидарност“ – скромна прогресивност: 20% данък върху доходите над 5000 лв., като за всички доходи до тази сума важат необлагаемият минимум и 10% данък над него;
- корпоративен данък – ставка от 12% върху печалбите на бизнеса.

Дори само тези мерки са достатъчни да платим „цената“ на това **да не облагаме най-ниските доходи** в страната. Да не пълним бюджета от джобовете на най-бедните работещи български граждани.

Б. Модел с таван на осигурителния доход, компенсирани от по-прогресивен данък

- изместване на максималния осигурителен доход на 5000 лв. ще донесе около 2 млрд. лв. допълнително на хазната;
- по-ниската осигурителна тежест за лицата с доходи над тавана следва да се компенсира с по-изразена прогресия в данъка върху доходите на физическите лица. За доходите до 2600 лв. се запазва сегашната ставка от 10%. Данък от 15% за доходите между 2600 и 5000 лв. и данък „Солидарност“ в размер на 25% за доходите над 5000 лв.;
- корпоративен данък – ставка от 12% върху печалбите на бизнеса.

И двата модела включват **увеличение на един от най-ниските корпоративни данъци в ЕС**. Както и изсветляване на икономиката с най-голям сив сектор в ЕС. Напомняме, че преди две години министърът на финансите заяви публично, че плоският данък с необлагаем минимум е източник на корупция. Мерките срещу укриването на данъци и осигуровки следва да са малко по-креативни, което е въпрос само на политическа воля.

Напомняме, че на тези наши искания беше отговорено, че данъците не може да се използват за политика. Същевременно именно през настоящата година намалението на ДДС беше приложено именно с тази цел – визираме намалението на ДДС от 20 на 9% за ресторантите. Неприемливо е да намаляваме ДДС за алкохола, но не и за хляба. Неприемливо е също държавният бюджет да се крепи на приходите от данъците на най-бедните български работници – тези, които получават минимална работна заплата.

МЕРКИ ЗА ЗАЕТОСТ И МИНИМИЗИРАНЕ НА БЕЗРАБОТИЦАТА

В актуализираната средносрочна програма е записано, че за следващата година са заложили 300 млн. лв. за мярката 60/40. Това не е точно така, поне част от тези средства са за разплащане на ангажименти, поети през 2020 г. В допълнение напомняме, че само за реалната мярка 60/40 в първата част на извънредното положение, бяха нужни 185 млн. лв. Не е възможно с 300 млн. лв., дори да са само и изцяло за 2021 г., да се подпомогнат работещите, които ще останат без доходи от труд поради разпространяващата се зараза. Затова ние отново ще напомним исканията на КТ „Подкрепа“ още от март 2020 г.

- На работниците и служителите от засегнатите от кризата предприятия, които работят в условията на непълно работно време, да се изплащат компенсации, осигуряващи допълване на осигурителния доход до размера, дължим при пълно работно време.

- На работниците и служителите от засегнатите от кризата предприятия, които са в неплатен отпуск, да се изплаща компенсация за дните в неплатен отпуск.
- Настояваме на работещите да бъде дадено право да инициират получаване на компенсации, а не да разчитат само на инициатива от страна на работодателя. Тези компенсации е редно да се изплащат директно на хората, към които са насочени, а не през бизнеса. В допълнение смятаме, че е нужен друг механизъм за подпомагане, който позволява оцеляване на повече хора, като покриването на 100% от доходите следва да остане на заден план, а именно: Изплащане на компенсации на работниците в размер на 100% при възнаграждение до 800 лв.; 80% при възнаграждение до 1500 лв., но не по-малко от 800 лв. и 60% до 2500 лв.

ПОЛИТИКА ПО ДОХОДИТЕ

КТ „Подкрепа“ подкрепя безусловно заложеното увеличение на минималната работна заплата, минималната пенсия и трудовите възнаграждения в държавните структури, като подчертава, че изоставането при държавните служители датира още от прилагането на реформата „Дянков“, която доведе до фактическо замразяване на заплатите. Подчертаваме, че увеличението на минималната заплата трябва да продължи и след 2021 г.

По отношение на заявеното намерение да се даде още една възможност на осигурените лица, които са изпуснали срока да се прехвърлят от частен пенсионен фонд към фонд „Пенсии“ на НОИ, КТ „Подкрепа“ заявява, че е изключително важно да се проведе **широка национална кампания за ефектите от осигуряването в ДЗПО**, за да се даде възможност на работещите да вземат решение навреме и да не се надяват всяка година на ад хок отстъпки. Подчертаваме също, че тези действия водят до увеличение на трансферът на средства от държавния бюджет към фонд „Пенсии“, който трябва да покрие плащанията, иначе дължими от частните пенсионни фондове.

ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ

Забелязва се допълнителен акцент върху здравната система. Същевременно подчертаваме, че все още няма механизъм за безпроблемен достъп до PCR тест на контактни лица със симптоми, камо ли без симптоми на коронавирус. Това компрометира всички прилагани ограничителни мерки и спомага за безпроблемното разпространение на заразата. В допълнение няма отговор на въпроса: **Какви са разходите за закупуване и провеждане на PCR тест?** Знаем, че масовата цена в частните лаборатории е 120 лв. Предвиждат ли се мерки за прекратяване на формирането на огромни печалби от тестове, които са от ключова важност за здравето на нацията?

Трябва да подчертаем, че и към момента не във всички лечебни заведения са постигнати трудовите възнаграждения, заложили в сключеното през 2018 г. КТД в здравеопазването. Проблемът отдавна рефлектира върху мотивацията на медицинските специалисти да останат в България и това е особено видимо в период на криза като настоящата.

ЕНЕРГЕТИКА

В проектобюджета не са планирани мерки за осигуряване на устойчивост на енергийната система във връзка със Зелената сделка. От страна на КТ „Подкрепа“ беше предложено, на базата на решението на Народното събрание и устойчивото развитие на комплекса Мини „Марица-

изток”, да бъдат изготвени устойчиви планове за развитие в период до 2030 г. - 2050 г., като на всеки 5 години те се утвърждават с ясни производствени показатели и стойности (като количество произведена енергия и количество на произведените въглища). Това би дало възможност на комплекса да прогнозира своето развитие в технологична, финансова, социална и др. насока. При необходимост от корекция на представените производствени планове, финансовата разлика (загубата) следва да се компенсира от държавата. Изпълнението на такава 5-годишна програма следва да се отчита пред браншовия съвет на всеки 3 месеца или на всеки 6 месеца. Подобна информация би спомогнала за постигане на устойчиви решения в интерес на работещите и енергийната система в цялост.

ПРЕДЛОЖЕНИЯ ПО СЕКТОРИ

I. Министерство на транспорта – железопътни превози, единични товари

България като страна членка на ЕС е част на една от ключовите инициативи на Европейската комисия – „Механизма за свързана Европа” в съответствие със стратегия „Европа 2020” и „Пътната карта за развитие на екологичен транспорт”.

Европейската комисията прие 2021 г. да бъде обявена за Европейска година на железопътния транспорт, за да се подпомогне постигането на целите от Европейския зелен пакт в областта на транспорта. В тази връзка, Ви представяме нашата позиция относно необходимостта за стимулиране на по екологичен транспорт, постигащ по-голяма степен на декарбонизация, която е плод на многобройни срещи и задълбочени анализи. КТ „Подкрепа“ през 2016 година след множество срещи и направените консултации с представителите на всички парламентарно представени политически сили, както и с експерти на Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията и на Министерство на финансите, изрази становище относно това, че е необходимо да се планират средства от държавния бюджет под формата на субсидии/компенсации да се стимулира превоза на единични товари (до 6 вагона и маршрут до 80 км.) чрез ЖП транспорт.

От направения подобен анализ и извършено проучване сред железопътните превозвачи, които извършват тази услуга в България, беше установено, че средната загуба на оператора за превоз на един вагон е 132 лева. Прогнозираната сума която трябва да бъде осигурена от държавния бюджет за стимулиране на този вид превози е 10 млн. лева.

За съжаление данните които получаваме за извършването на този вид превози говорят, че през 2020 г. те почти напълно са изчезнали. През 2016 г. от 14 лицензирани ЖП превозвачи само един извършваше такъв вид превози, като видно от отчетите за извършената от него дейност от 29.5% от извършените превози не са на т.н. крупни товародатели и спедитори, като през първите шест месеца на 2020 г. този показател вече е 18.73%. Реално превоз на единични товари почти не съществува!

Направено проучване на европейската практика сочи, че възможностите за това са няколко:

- компенсация от държавата чрез увеличение на средствата за собственика на инфраструктурата;
- компенсация за намалените приходи от инфраструктурни такси, чрез сегментиране на превозите и компенсиране на намалението през увеличение на друг сегмент;

- компенсация чрез диференциране на стойността допълнителни услуги заплащани от превозвача;
- създаване на подходяща инфраструктура и условия (логистични центрове) за привличане на такъв вид товари в големите железопътни гари;
- въвеждане на бонуси за друг вид услуги;
- покриване на загубите от извършената дейност.

На база на данните от анализа, предлагаме средствата за стимулиране за извършване на тази дейност да са в размер на 10 млн. лв.

II. Министерство на земеделието, храните и горите

Тук ще обхванем всички структури, чиято дейност е пряко свързана с МЗХГ. Исканите бюджети са коментирани с експерти от всяка една област и са ключови за продължаване на работата, поне в настоящия ѝ размер и обхват, който и сега е компрометиран от дългогодишно недофинансиране.

1. Необходими средства за дейности, изпълнявани от „Напоителни системи“ ЕАД – 29,337 млн. лв.

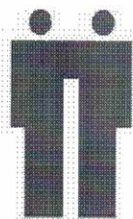
Основание: Съгласно параграф 4а от Преходните и заключителни разпоредби на Закона за водите, задължението за извършване на обществената услуга за защита от вредното въздействие на водите се възлага на „Напоителни системи“ ЕАД чрез договор с министъра на земеделието, храните и горите. Средствата за компенсиране на несправедливата финансова тежест от извършване на обществената услуга за защита от вредното въздействие на водите се предоставят на „Напоителни системи“ ЕАД съгласно чл. 2, параграф 1, буква „а“ от Решение на Комисията от 20 декември 2011 г. относно прилагането на чл. 106 , параграф 2 от Договора за функционирането на Европейския съюз за държавната помощ под формата на компенсация за обществена услуга, предоставена на определени предприятия, натоварени с извършването на услуга от общ икономически интерес /ОВ, L7/3 от 11 януари 2012 г./.

Съгласно член 2, параграф 1, буква „а“ от Решението годишният размер на средствата не трябва да надвишава 15 млн. евро или 29,337 млн. лева годишно.

2. Необходими средства за Българска агенция по безопасност на храните – 142 334 600 лв.

Основание: БАБХ е единственият компетентен орган в България, който носи отговорност за защита здравето и безопасността на българските и европейски граждани. Необходимо е да се осигури целеви бюджет и се гарантират необходимите финансови средства за адекватно и отговарящо на всички нормативни европейски актове и документи изпълнение на всички важни дейности на Агенцията, вменени ѝ със закон във връзка с бюджетна програма „ Безопасност на хранителната верига“.

3. Необходими средства за Изпълнителна агенция по горите – 31 700 000 лв.

Основание: Държавната политика в областта на горското стопанство се осъществява от министъра на земеделието, храните и горите чрез Изпълнителна агенция по горите, която е единственият компетентен орган за осъществяване на тази политика.

III. Министерство на труда и социалната политика

КТ „Подкрепа“ настоява в Бюджет 2021 да бъдат заложили средства за реализираното през м. септември 2020 г. еднократно увеличение на основните месечни заплати във всички административни структури, попадащи в обхвата на Постановление № 240/31.08.2020 г., както и да се предвидят допълнителни средства в размер на не по-малко от 10% от фонд „Разходи за персонал“ за увеличаване на индивидуалните основни месечни заплати съгласно Наредбата за заплатите на служителите в държавната администрация.

Освен по отношение на възнагражденията на работниците и служителите в държавната администрация следва да се помисли и за увеличаване на средствата за издръжка и за капиталови разходи във всички административни структури. Това е крайно необходимо, имайки предвид увеличаването на разходите за средства за дезинфекция и предпазване, консумативи, командировъчни за извършване на проверки, повишените разходи на комуналните услуги, както и предвид остарелите сграден фонд, оборудване, техника и не на последно място факта, че в част от администрацията средствата за издръжка и за капиталови разходи не са увеличавани през последното десетилетие.

В тази връзка настояваме за 50% ръст на разходите за издръжка на Агенцията по заетостта, Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда“ и Агенцията за социално подпомагане. Ключово е и увеличението на капиталовите разходи на тези три агенции със 100% за компенсиране на дългогодишното изоставане и остаряване на сгради и оборудване.

Следва да се обърне и сериозно внимание по отношение на **увеличение с поне 30% на стандартите по делегираните от държавата дейности в социалната сфера и услуги** (домове за възрастни хора, домове за хора с увреждания, домове за резидентни услуги, дневни центрове за деца, центрове за настаняване от семеен тип и др.), като се гарантира пропорционално увеличение с 30% на заплатите на работещите там считано от 01.01.2021 г. Увеличението на стандартите ще даде възможност и за предоставяне на качествени грижи и услуги на най-рисковите групи на обществото – деца в риск, хора с физически и прихически увреждания, възрастни хора, деца и младежи с необходимост от постоянна медицинска грижа и пр.

IV. Министерство на правосъдието

Въпреки усилията, които КТ „Подкрепа“ положи по отношение на приложното поле на Постановление № 240/31.08.2020 г., голяма част от структурите на държавната администрация не бяха включени в обхвата му, а в тези административни структури, които фигурират в Постановлението не се реализира пълното 30-процентно увеличение, като в една част от тях бяха увеличени заплатите само на определени групи служители. Във тази връзка КТ „Подкрепа“ изразява безпокойството си от създалото се социално напрежение, неприемливите и непродуктивни противопоставяния в колективите. По този начин само се задълбочиха съществуващите проблеми и се създадоха допълнителни предпоставки за вътрешно противопоставяне между служителите, както и тяхната демотивация, което неминуемо ще се отрази и върху качеството на тяхната работа.

При така създалата се ситуация предлагаме в Бюджет 2021 да бъдат заложили средства както следва:

- За Агенция по вписванията да се заложи увеличение с 30% в перо „Разходи за персонал” спрямо 2020 г., като в случай на недостатъчен финансов ресурс да се предвидят средства в размер на 30% от ФРЗ за служителите от Главна дирекция „Регистри” към АВ за увеличаване на основните месечни заплати на служителите, както и да се предвиди законов механизъм за реализиране на увеличението считано от 01.01.2021 г.;

- За Министерство на правосъдието да се заложи увеличение с 30% в перо „Разходи за персонал” спрямо 2020 г. за дирекции „Канцелария”, „Електронно правосъдие и регистри”, „Българско гражданство” и „Взаимодействие със съдебната власт” за увеличаване на основните месечни заплати на служителите от цитираните дирекции, както и да се предвиди законов механизъм за реализиране на увеличението считано от 01.01.2021 г.

V. Министерство на културата

Напомняме, че министър Банов заяви ясно и категорично: „Музеите през 2020 г. ще бъдат приоритет”! За да бъде изпълнено това обещание поне през 2021 г., предлагаме следното:

1. Да бъде изготвена таблицата с минималните основни месечни възнаграждения за различните категории персонал в музеите, съгласно чл. 54, ал.1 и 2 от БКТД Музеи от 16.07.2019 г. и да бъде в сила от 01.01.2021 г.

Необходими средства – допълнително минимум 15 млн. лева.

Мотивите за това наше искане са официалните данни от анализа на Министерството на културата от декември 2019 г.:

- Средната основна месечна заплата в музеите е 700,30 лв.
- 73% от служителите по длъжностни нива в музеите получават по-ниско възнаграждение.

2. Въвеждане на единен разходен стандарт за издръжка (преминаване към делегиран бюджет) на останалите 50 музея, които все още са финансирани като местни дейности.

Необходими средства – около 6 млн. лева.

3. Да бъдат заложили средства за въвеждане на допълващ стандарт за управляваните открити площи от музеи и галерии, да бъде прецизирана площта за закритите площи и брой сгради и да се увеличи с 10% стандартът им.

Това изисква допълнително около 2 млн. лв.

4. Да бъдат увеличени субсидираните бройки на музеите и галериите най-малко с 80 бр.

5. Да бъдат изготвени нормативни актове, с които да бъдат осигурени извън единния разходен стандарт за издръжка на музеите, допълнително средства за обезщетение при пенсиониране и за работно облекло, както е в системата на образованието.

VI. Министерство на отбраната

Национален синдикат „Отбрана” към КТ „Подкрепа” участва пълноценно в социалния диалог и регулирането на трудовите, служебните и осигурителни отношения в Министерството на отбраната, структурите пряко подчинени на Министерството на отбраната, българската армия и търговските дружества на министъра на отбраната. Заложените в проекта на бюджет разходи

далеч не изчерпват проблемите, с които системата за национална сигурност и по-специално отбраната се сблъскват. Можем да посочим следните примери:

- Бюджетна програма „Военно патриотично възпитание и военно-почивно дело“ фактически е от средствата на СБКО и следва да се финансира по-прозрачно в режим на предварителни консултации и преговори.

- Бюджетна програма „Военно образование“ следва да обслужва национални, а не ведомствени приоритети.

- Бюджетна програма „Административно осигуряване, инфраструктура и управление на риска“ следва да се финансира като приоритет от най висока степен, защото възможността за обратна връзка в системата за сигурност се намира при добре функционираща информационна среда.

- Сериозно внимание следва да се отдели на програма „Управление на инвестиционните проекти“.

По останалите политики изброени в прогнозата нямаме забележки.

С УВАЖЕНИЕ:

ИНЖ. ДИМИТЪР МАНОЛОВ
ПРЕЗИДЕНТ НА КТ „ПОДКРЕПА“

